

Олег Васильович Синегубов

Харківська обласна військова адміністрація
Харків, Україна

ОГЛЯД МОДЕЛЕЙ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ В КРАЇНАХ ЄС

Анотація. У статті охарактеризовано моделі правового регулювання неплатоспроможності в країнах ЄС, зокрема у Франції, Німеччині, Бельгії, Польщі та Чеській Республіці. Французька модель базується на комплексному підході, що включає механізми превентивного моніторингу, процедури примирення між боржником і кредиторами та активну роль судових органів у процесі реструктуризації. Німеччина використовує інструменти раннього виявлення фінансових труднощів і законодавчо закріплює обов'язки керівників щодо контролю за фінансовим станом підприємств, передбачаючи гнучкі процедури реструктуризації. У Бельгії акцент зроблено на ранньому виявленні загроз неплатоспроможності, функціонуванні палат підприємств, що перебувають у фінансових труднощах, та запровадженні механізмів судової реорганізації, які дають змогу уникнути банкрутства шляхом досягнення домовленостей із кредиторами. Польська модель передбачає пріоритет реструктуризаційних процедур перед ліквідаційними, чітке розмежування механізмів відновлення платоспроможності та банкрутства, а також можливість застосування різних варіантів реструктуризації залежно від фінансового стану боржника. Чеська Республіка пропонує механізми превентивної реструктуризації з можливістю затвердження плану без згоди всіх кредиторів (*cross-class cram-down*), запровадження судових мораторіїв та підвищеної ролі суду в процесі реструктуризації. Визначено, що рисою правового регулювання неплатоспроможності в досліджуваних країнах ЄС є прагнення до збереження життєздатних підприємств шляхом раннього виявлення фінансових ризиків, застосування реструктуризаційних заходів і запровадження процедур судового контролю за виконанням планів оздоровлення бізнесу; водночас відмінності проявляються у рівні залученості державних органів, ролі суду та обсязі прав, наданих боржникам і кредиторам. Висвітлено ключові аспекти транспонування Директиви ЄС 2019/1023 у національні законодавства держав-членів та оцінено ефективність застосованих механізмів у збереженні бізнесу, захисті кредиторів і мінімізації економічних ризиків.

Ключові слова: неплатоспроможність, реструктуризація, банкрутство, Директива ЄС 2019/1023, превентивна реструктуризація, судова реорганізація, відновлення платоспроможності, правове регулювання, кредитори, боржники.

Oleg V. Sinigubov

Kharkiv Regional Military Administration
Kharkiv, Ukraine

AN OVERVIEW OF LEGAL REGULATION MODELS FOR SOLVENCY RECOVERY IN THE EU COUNTRIES

Abstract. *The article examines the models of insolvency regulation in EU countries, specifically in France, Germany, Belgium, Poland, and the Czech Republic. The French model is based on a comprehensive approach that includes preventive monitoring mechanisms, conciliation procedures between debtors and creditors, and an active role of judicial authorities in the restructuring process. Germany employs early detection tools for financial difficulties and legally mandates corporate executives to monitor the financial health of enterprises while allowing flexible restructuring procedures. The Belgian model emphasizes early identification of insolvency risks, the functioning of enterprise chambers for financially distressed businesses, and the implementation of judicial reorganization mechanisms that enable companies to avoid bankruptcy through creditor agreements. Poland prioritizes restructuring over liquidation, clearly distinguishing between solvency recovery mechanisms and bankruptcy procedures while offering various restructuring options depending on the debtor's financial condition. The Czech Republic provides preventive restructuring mechanisms with the possibility of plan approval without unanimous creditor consent (cross-class cram-down), judicial moratoriums, and an enhanced role of the court in the restructuring process. It has been determined that a key feature of insolvency regulation in the studied EU countries is the focus on preserving viable enterprises through early identification of financial risks, the implementation of restructuring measures, and the establishment of judicial oversight procedures for business recovery plans. However, differences manifest in the level of state involvement, the role of the judiciary, and the scope of rights granted to debtors and creditors. The article highlights the key aspects of transposing EU Directive 2019/1023 into national legislations and evaluates the effectiveness of the applied mechanisms in business preservation, creditor protection, and economic risk minimization.*

Keywords: *insolvency, restructuring, bankruptcy, EU Directive 2019/1023, preventive restructuring, judicial reorganization, financial recovery, legal regulation, creditors, debtors.*

ВСТУП

Вивчення проблем та напрямів реструктуризації, відновлення платоспроможності в Європейському Союзі є актуальним завданням у контексті економічної стабільності, розвитку бізнес-середовища, функціонування єдиного ринку, що загалом є важливим елементом сталого розвитку. Кожна країна має унікальні підходи до вирішення питань неплатоспроможності, які сформовані на основі національних правових традицій, економічних реалій, міжнародних зобов'язань, запозичення найкращих практик. У цьому дослідженні аналізуються механізми

реструктуризації у Франції, Німеччині, Бельгії, Польщі та Чехії. Відповідний вибір у межах обсягу наукової статті дозволяє охопити певний спектр юридичних підходів до режимів неплатоспроможності, визначити напрями уніфікації відповідного законодавства, продемонструвавши досвід транспонування Директиви ЄС 2019/1023 про реструктуризацію та банкрутство. Ці країни мають різні економічні показники, структуру державних інституцій та різне історичне підґрунтя режимів неплатоспроможності та проходять шлях гармонізації законодавства, що регулює режими неплатоспроможності (відновлення платоспроможності та банкрутство). Завдяки цій різноманітності отримані результати дослідження можна застосувати до різних правових систем.

Обрання відповідних країн зумовлено тим, що вони представляють відмінні правові системи країн Європейського Союзу, а їх законодавство адаптоване до вимог Директиви, що дає змогу простежити рівень імплементації національних систем із рамками ЄС. Водночас ці країни демонструють різноманітність підходів до реструктуризації: від превентивних заходів до судових процедур, що дозволяє оцінити ефективність різних стратегій. Методологічно доцільним, зважаючи на економічну значущість у ЄС та важливу роль у формуванні загального фінансового середовища ЄС, тенденцій, традицій та практик неплатоспроможності, є узагальнюючий огляд спеціального законодавства Німеччини та Франції як провідних економік Європи. Їхній вплив на формування наднаціональної економічної політики ЄС та гармонізацію законодавства щодо неплатоспроможності є значним, що підтверджується імплементацією ключових елементів їхніх правових систем у Директиву ЄС 2019/1023 про реструктуризацію та банкрутство. Водночас Чехія та Польща демонструють динамічні реформи у галузі процедур реструктуризації та банкрутства, що відображає їхню адаптацію до змінних умов ринку. Бельгія як країна з високорозвинутою малою відкритою економікою Бенілюксу має високий рівень інтеграції з загальноєвропейськими економічними та процесами. Аналіз правових режимів неплатоспроможності в цих країнах дозволить узагальнити сучасні тенденції правового регулювання процедур відновлення неплатоспроможності в ЄС, мати досвід для оптимізації відповідних процесів в інших юрисдикціях. Аналіз режимів неплатоспроможності в юрисдикціях зазначених країн має актуальність для впровадження в Україні реформ, направлених та інтеграцію правових рамок неплатоспроможності, що в подальшому також створює підґрунтя для гармонізації законодавства.

Процедури відновлення платоспроможності, механізми запобігання банкрутству, процедури неплатоспроможності та банкрутства в Європейському Союзі та окремих країнах були предметом дослідження в українській правовій науці. Інститут банкрутства в Україні та Німеччині в порівняльно-правовому аспекті досліджувала Т. Вільчик [10], порівняльно-правове дослідження інституту банкрутства (неспроможності) в Україні та Німеччині представлено в дисертації Р. Полякова [11], який також аналізував процедуру досудової санації за правом обох країн [12].

Особливості та порівняльно-правові аспекти банкрутства в Республіці Польща досліджені В. Легенько, Н. Хоцяновською [13; 14]. Особливі процедур банкрутства в країнах ЄС стали предметом наукового інтересу І. Булижина [15]. Досвід правового регулювання банкрутства фізичних осіб у державах ЄС здійснено Ю. Колос [16]. Питання відповідальності директорів у процедурах неспроможності за законодавством ЄС та окремих держав-членів досліджували В. Поєдинок та І. Коваленко [17]. Серед зарубіжних досліджень слід відзначити роботи Л. Стангеліні, Р. Мокала, К. Паулоса та І. Тірадо [18], а також монографію Е. Гіо, П. Дж. Омара та Дж. Л. Л. Ганта [19] про корпоративне відновлення в інтегрованій Європі. Особливої уваги заслуговує колективна монографія про імплементацію Директиви ЄС про превентивну реструктуризацію [20]. Зважаючи на наявність досліджень із проблематики правового регулювання відновлення платоспроможності, вивчення підходів до превентивної реструктуризації в країнах ЄС в контексті новітніх законодавчих змін у країнах ЄС щодо імплементації Директиви 2019/1023 не представлено у вітчизняній юридичній науці. Імплементація Україною Директиви ЄС 2019/1023 зумовлює актуальність порівняльно-правового дослідження, його наукову й практичну цінність.

Метою дослідження є характеристика правового регулювання процедур відновлення неплатоспроможності в країнах Європейського Союзу (на прикладі Франції, Німеччині, Бельгії, Польщі та Чехії) у контексті імплементації в національні правові системи рамок превентивної реструктуризації, що визначені Директивою ЄС 2019/1023 про реструктуризацію та банкрутство.

1. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Для досягнення сформульованої мети дослідження застосовано комплекс загальнонаукових та спеціально-юридичних методів пізнання, що дозволило охарактеризувати правове регулювання процедур відновлення неплатоспроможності обраних країн, їх зміст та особливості, здійснити порівняльно-правове узагальнення імплементації рамок превентивної реструктуризації в обраних країнах ЄС.

Нормативно-правову основу дослідження склали Директива ЄС 2019/1023 про реструктуризацію та банкрутство від 20 червня 2019 року (далі у тексті – Директива ЄС 2019/1023) [1], з метою імплементації якої в досліджуваних країнах здійснюється реформування законодавства про неплатоспроможність, а також національні законодавчі акти, зокрема Комерційний кодекс Франції від 18 вересня 1807 року (станом на 14.02.2025) [2], Закон Німеччини «Про стабілізацію та реструктуризацію підприємств» (станом на 15.07.2024) [3], Закон Німеччини «Про неплатоспроможність» (станом на 05.03.2025) [4], Господарський кодекс Бельгії від 28 лютого 2013 року (станом на 14.01.2025 року) [5], Закон Польщі про реструктуризацію (станом на станом на 10.11.2024) [6]; Закон Польщі про банкрутство (станом на 10.11.2024) [7], Закон Чехії про превентивну реструктуризацію (станом на 01.01.2024) [8], Закон Чехії про неспроможність (станом на 15.02.2025) [9]. Вибір країн для аналізу обумовлений їх приналежністю до різних правових

систем ЄС: континентальної романо-германської (Франція, Бельгія), німецької правової сім'ї (Німеччина) та посткомуністичних систем із реформованим законодавством (Польща, Чехія), що дозволило оцінити різноманітність підходів до імплементації рамок, які визначені Директивою ЄС 2019/1023 в різних правових та економічних контекстах. З метою аналізу положень нормативно-правових актів, що регулюють режими неплатоспроможності, застосовувався формально-юридичний метод, зокрема при дослідженні підстав та порядку здійснення досудових і судових процедур у зазначених нормативно-правових актів, що стосуються раннього попередження, відновлення платоспроможності та банкрутства. Методи аналізу та синтезу дозволили вивчити складні механізми превентивної реструктуризації, виокремивши окремі елементи, а потім об'єднати отримані дані для формування цілісного уявлення про особливості відповідних режимів.

Системно-структурний підхід використано для визначення місця правових інструментів превентивної реструктуризації в системі позасудових, досудових та судових процедур неплатоспроможності, що дозволило механізми раннього попередження розглянути як важливий елемент систем неплатоспроможності обраних країн. Також цей підхід дозволив визначити певні аспекти правової регламентації реструктуризації в національних правових системах досліджуваних країн, оцінивши відповідність рамкам реструктуризації, визначеним Директивою ЄС 2019/1023. Структурно-функціональний аналіз використано для визначення ролі та значення різних правових механізмів відновлення платоспроможності, їх взаємозв'язок між собою та з системами раннього попередження, зокрема французьких асоціацій із превентивного моніторингу, бельгійських палат підприємств у скрутному становищі, систем досудових та судових реструктуризаційних механізмів, їх взаємозв'язку з процедурами банкрутства, виявлення особливостей правового регулювання обов'язків керівників щодо своєчасного встановлення ознак фінансових труднощів та ініціювання відповідних процедур у різних правових системах, притягнення їх до відповідальності за невиконання цих обов'язків. Інституційний підхід застосовано при аналізі ролі різних органів, залучених до процедур превентивної реструктуризації, що дозволило визначити співвідношення між судовим контролем та автономією боржника в різних національних моделях, ступінь залучення суду та формалізації процедур, відповідність рамок реструктуризації в ЄС. Порівняльно-правовий метод дозволив зіставити особливості національних режимів неплатоспроможності та імплементації рамок превентивної реструктуризації. Застосування зазначених методів та методологічних прийомів, обрання відповідної джерельної бази забезпечило отримання науково достовірних результатів та досягнення мети дослідження.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

2.1 Франція

Процедури відновлення платоспроможності боржника та примусової ліквідації у Франції врегульовано Комерційним кодексом Франції від 18 вересня 1807 року

з відповідними змінами станом на 6 березня 2025 року (*Code de commerce*; далі у тексті – Кодекс Франції) [2]. Зокрема, положення зазначеного Кодексу визначають механізм превентивного врегулювання фінансових труднощів підприємств, що спрямований на уникнення стану неплатоспроможності та забезпечення їхнього фінансового оздоровлення. Основні положення Кодексу розкривають порядок моніторингу фінансового стану підприємств, можливості залучення спеціальних посередників, особливості процедури примирення та її наслідки. Так, ст. L611–1 Кодексу Франції передбачає створення груп з превентивного моніторингу, які здійснюють аналіз економічних і фінансових показників підприємств, що є їхніми учасниками. У разі виявлення ознак фінансових труднощів групи повідомляють керівника підприємства та можуть запропонувати залучення експерта. Ці групи можуть отримувати підтримку від державних органів та місцевих адміністрацій, укладати угоди з банківськими та страховими установами для надання допомоги підприємствам. Механізм раннього виявлення фінансових проблем передбачає право голови комерційного суду викликати керівників підприємств, що мають фінансові труднощі, для обговорення заходів з її подолання. Суддя може отримувати інформацію про боржника від аудиторів, органів соціального захисту, банків та інших компетентних органів. Кодексом Франції передбачено санкції за неподання фінансової звітності та можливість втручання аудитора, якщо керівництво підприємства не вживає належних заходів для виходу з кризи [2].

Процедури примирення (мандатне управління та консиліація чи погоджувальна процедура) є добровільними інструментами, які дозволяють боржникам домовитися з кредиторами на ранніх стадіях фінансових труднощів. Відповідно до ст. L611–3 – L611–10 Кодексу Франції голова суду за зверненням боржника може призначити спеціального посередника (*mandataire ad hoc*) або консиліатора (*conciliateur*), який сприяє досягненню угоди між боржником і кредиторами. Погоджувальна процедура доступна підприємствам, що мають фінансові труднощі, але ще не перебувають у стані припинення платежів більше ніж 45 днів. Якщо сторони досягли згоди, суд може надати виконавчу силу угоді. Суд також може затвердити угоду, якщо вона забезпечує стабільність підприємства та не порушує інтереси кредиторів, які її не підписали. Під час виконання угоди зупиняються всі індивідуальні судові переслідування щодо боржника, а гаранті та поручителі фізичні особи також отримують правовий захист. Важливим є те, що особи, які надали нове фінансування або послуги, отримують переважне право на повернення своїх коштів у разі відкриття судової процедури неплатоспроможності. У цьому випадку угода, укладена в рамках примирення, автоматично припиняє свою дію, і кредитори знову отримують право на стягнення своїх боргів. Для мандатного управління характерна необмеженість строку, конфіденційність та залучення спеціального представника для управління, припинення платежів не обов'язкове, а мораторії не передбачені. [2]. Процедури примирення спрямо-

вані на збереження платоспроможного боржника, уникнення судової ліквідації. Якщо сторони дійдуть згоди, процедура може допомогти захистити боржника, забезпечити продовження його діяльності, зберегти робочі місця або організувати часткову чи повну передачу бізнесу [21].

Процедура захисту (*sauvegarde*) (ст. L620-1-L628–10 Кодексу Франції) застосовується до підприємств, які ще не перебувають у стані припинення платежів, але стикаються з труднощами, які не можуть подолати самостійно, ініціюється виключно боржником, у межах якої суд надає захист від кредиторів через мораторій, дозволяє розробити план реструктуризації під наглядом суду, але зі збереженням контролю над управлінням підприємством. Процедура судового оздоровлення (*redressement judiciaire*) застосовується до боржників, що опинилися у стані припинення платежів через нестачу ліквідних активів, як визначено у ст. L631–1. Однак, якщо боржник має доступ до кредитних резервів або відстрочки платежів, що дозволяють йому виконувати фінансові зобов'язання, цей стан не вважається неплатоспроможністю. Процедура судового оздоровлення спрямована на забезпечення продовження діяльності підприємства, збереження робочих місць і реструктуризацію боргів, що відбувається через ухвалення судового плану після періоду спостереження. Ця процедура може бути застосована як до фізичних осіб, що займаються комерційною, ремісничою або сільськогосподарською діяльністю, так і до осіб, які ведуть незалежну професійну діяльність, включаючи вільні професії, регульовані законодавчо або нормативно. Крім того, вона поширюється на всіх юридичних осіб приватного права. У разі припинення діяльності боржником, процедура може бути ініційована щодо нього, якщо його заборгованість виникла внаслідок цієї діяльності. У випадку смерті боржника відкриття процедури можливе за позовом кредитора або на запит прокуратури протягом року після смерті. Водночас спадкоємці можуть ініціювати її без обмеження строку. Голова суду, дізнавшись про ознаки неплатоспроможності боржника, зобов'язаний повідомити прокуратуру, яка може подати позов про відкриття судового оздоровлення або ліквідації. Відкриття процедури має бути ініційоване самим боржником протягом 45 днів після виникнення стану неплатоспроможності, якщо протягом цього строку він не звернувся із заявою про примирення. Водночас процедуру може ініціювати прокуратура або кредитори, незалежно від характеру їхніх вимог, але з певними обмеженнями щодо строків подання позову, особливо якщо боржник припинив діяльність. Особливе значення має період спостереження, під час якого суд оцінює можливість фінансового оздоровлення боржника. Його стандартна тривалість становить два місяці, проте він може бути продовжений, якщо боржник має достатні фінансові можливості. Якщо боржник займається сільськогосподарською діяльністю, цей строк може бути змінений залежно від аграрного циклу. Якщо протягом цього періоду стане очевидно, що відновлення підприємства неможливе, суд може ухвалити рішення про його ліквідацію. У межах процедури важливу роль відіграє можливість дострокового припинення провадження. Якщо боржник у процесі спостереження спроможний виконати свої фінансові зобов'язання перед

кредиторами, суд може закрити процедуру. Це дозволяє підприємствам, які змогли оперативнo мобілізувати ресурси, уникнути подальших обмежень, пов'язаних із процедурами судового контролю [2].

Процедура судової ліквідації (*liquidation judiciaire*) є крайнім заходом у врегулюванні стану неплатоспроможності боржника, що застосовується у випадках, коли фінансове оздоровлення останнього є явно неможливим, як зазначається у ст. L640–1 Кодексу Франції. Вона спрямована на припинення діяльності підприємства або реалізацію його майна з метою погашення боргів перед кредиторами. Судова ліквідація може бути розпочата щодо будь-якої особи, яка веде комерційну, ремісничу чи сільськогосподарську діяльність, а також осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність, включаючи представників вільних професій із законодавчо регульованим статусом. Також процедура охоплює юридичних осіб приватного права. Відкриття судової ліквідації може бути ініційоване боржником не пізніше ніж через 45 днів після припинення платежів, якщо він не звернувся з заявою про примирення. За відсутності такої заяви процедура може бути розпочата за позовом прокуратури або кредитора. Якщо боржник припинив свою професійну діяльність, кредитори мають обмежений термін для звернення до суду: один рік із моменту виключення з реєстру комерційних підприємств, припинення діяльності або завершення ліквідації, залежно від форми діяльності боржника. Всі дії щодо майна боржника здійснюються ліквідатором, призначеним судом. Виняток становлять випадки, коли боржник виступає цивільною стороною у справах про злочини або правопорушення, жертвою яких він став. Якщо боржник є юридичною особою, за необхідності може бути призначений представник, який діятиме від імені керівництва підприємства. У певних випадках, якщо це доцільно з точки зору інтересів кредиторів або суспільства, суд може дозволити тимчасове продовження діяльності підприємства. Це рішення ухвалюється на визначений строк, який може бути продовжений на запит прокуратури. У такій ситуації ліквідатор або призначений судовий адміністратор здійснює управління підприємством, може проводити звільнення працівників та здійснювати продаж активів. Суд призначає судового адміністратора, який виконує функції ліквідатора, включаючи управління підприємством та реалізацію активів, у випадку підприємств із значною кількістю працівників або великим оборотом. Процедура завершується або після виконання плану продажу, або після закінчення визначеного судом строку для продовження діяльності. Суд також може припинити діяльність підприємства в будь-який момент, якщо вона більше не є виправданою. Важливим є те, що судова ліквідація не завжди означає остаточне припинення діяльності боржника, особливо якщо він є фізичною особою-підприємцем. За певних умов він може продовжувати інші види діяльності, не охоплені ліквідаційною процедурою [2].

Серед прикладів ефективного використання правових механізмів відновлення фінансової стабільності великої компанії у Франції відповідно до оновленого законодавства після врахування положень Директиви ЄС 2019/1023 можна навести

приклад реструктуризації компанії Pierre & Vacances SA, яка в 2022 році зазнала фінансових труднощів. Було розроблено та реалізовано план реструктуризації з кредиторами та акціонерами, ключовим елементом якого була конвертація державної позики в акціонерний капітал компанії, що стало першим таким випадком у Франції. Успішна реалізація цього плану реструктуризації дозволила Pierre & Vacances SA продовжити свою діяльність, зберегти робочі місця та забезпечити виконання зобов'язань перед клієнтами. Після завершення реструктуризації компанія продемонструвала позитивні фінансові результати. У 2023 фінансовому році дохід від туристичної діяльності склав 1,742 млрд євро, що на 12,8% більше порівняно з попереднім роком. У 2024 році компанія продовжила позитивну динаміку, досягнувши чистого прибутку в розмірі 29 млн євро після більш ніж десятиліття збитків. Цей випадок продемонстрував ефективність французької системи у сфері реструктуризації підприємств, зокрема можливість швидкого реагування та подолання фінансових труднощів підприємств [22; 23; 24].

2.2 Німеччина

Закон Німеччини «Про стабілізацію та реструктуризацію підприємств» (*Corporate Stabilization and Restructuring Act, StaRUG*; далі у тексті – Закон Німеччини) запровадив новий правовий механізм для раннього втручання з метою запобігання неплатоспроможності підприємств. Закон установлює обов'язок керівників юридичних осіб постійно контролювати ситуацію щодо потенційних загроз для існування підприємства. Якщо вони виявляють ці ризики, то зобов'язані невідкладно вживати відповідних заходів та повідомляти контролюючі органи. У разі, якщо подолання кризи потребує участі інших органів управління, керівники повинні сприяти їх залученню до процесу прийняття рішень [3].

Згідно з § 2–28 Закону Німеччини розробка плану реструктуризації дає змогу підприємству коригувати свої зобов'язання та інші правовідносини з кредиторами з метою відновлення фінансової стійкості, є основним інструментом відновлення платоспроможності підприємства, яким можуть змінюватись умови забезпечених зобов'язань, права власників часток чи членів підприємства. Втручання в ці права має супроводжуватися справедливою компенсацією, зокрема у випадках, коли йдеться про поручителів чи співборжників у межах групи підприємств. План може також передбачати зміну структури капіталу підприємства, передачу часток або корпоративних прав, а також залучення нового фінансування. Структура плану складається з описової та нормативної частин. В описовій частині міститься аналіз причин фінансової кризи, заплановані заходи для її подолання та порівняльний аналіз наслідків реструктуризації для кредиторів. У разі, якщо план передбачає втручання в права кредиторів щодо забезпечень, наданих пов'язаними підприємствами, слід також урахувати фінансовий стан цих підприємств. Нормативна частина визначає конкретні зміни в правовому статусі кредиторів, порядок зменшення заборгованості, відтермінування платежів, зміну

умов контрактів та можливість конвертації боргу у власність. Слід також зазначити, що кредитори при реструктуризації поділяються на окремі групи залежно від їхніх прав та рівня пріоритетності. Закон Німеччини забезпечує рівне ставлення до всіх кредиторів у межах однієї групи та забороняє надання переваг окремим кредиторам без їхньої згоди. Будь-які сторонні угоди, що передбачають привілеї для певних кредиторів поза межами плану реструктуризації, визнаються недійсними. Боржник звільняється від подальших зобов'язань перед кредиторами після виконання плану. Процедура схвалення плану передбачає попередню пропозицію кредиторам, яка має містити всі необхідні дані щодо зобов'язань, умов реструктуризації та витрат на її реалізацію. Кредитори можуть обговорити план на зборах або у формі електронного голосування. Для його ухвалення необхідна підтримка щонайменше 75% голосів у кожній групі кредиторів. Якщо у певній групі не досягнуто більшості, закон допускає схвалення плану за умови, що кредитори цієї групи не опиняються в гіршому становищі, ніж у випадку банкрутства, а розподіл економічної вигоди між кредиторами є справедливим. Принцип абсолютного пріоритету гарантує, що жоден кредитор або власник частки в підприємстві не отримає економічної вигоди, яка перевищує його початкові вимоги. Винятки з правила можливі у випадках, коли участь власника є критично необхідною для продовження діяльності підприємства, або якщо втручання у права кредиторів є мінімальним [3].

Зважаючи на положення § 18 Закону Німеччини про неплатоспроможність (*Insolvenzordnung, InsO*) **стабілізаційні та реструктуризаційні механізми** відіграють ключову роль у запобіганні неплатоспроможності підприємств [4]. Зокрема детально вони врегульовані Розділом 2 Закону Німеччини та спрямовані на ефективне усунення загроз фінансової нестабільності боржника. Так, згідно з § 29 цього Закону до основних процедур, які входять до стабілізаційного та реструктуризаційного механізму, належать судове голосування за планом реструктуризації, що передбачає офіційне схвалення плану кредиторами; попередня судова перевірка, яка дозволяє оцінити відповідність плану реструктуризації вимогам законодавства; судовий наказ про обмеження заходів індивідуального правозастосування (стабілізація), що запобігає примусовому стягненню боргу з боку окремих кредиторів; а також судове затвердження плану реструктуризації як остаточне рішення щодо його прийняття. Законодавство надає боржнику можливість вибору застосування зазначених інструментів. Стабілізаційні та реструктуризаційні механізми передбачають комплекс судових заходів, спрямованих на усунення загрози банкрутства боржника, застосовуються до всіх осіб, які підпадають під дію законодавства про неплатоспроможність, за винятком фінансових установ, та можуть включати окремі інструменти чи їхню сукупність. Ключовим етапом процесу є подання повідомлення про реструктуризацію до суду, яке ініціює застосування правових інструментів. У повідомленні боржник має зазначити концепцію реструктуризації, описати причини фінансової кризи, а також надати інформацію про стан переговорів із кредиторами. Крім того, боржник зобов'язаний

повідомити суд про можливу зміну прав кредиторів, особливо споживачів та малого бізнесу, а також про можливість досягнення реструктуризаційної мети лише шляхом подолання опору окремих груп кредиторів. З моменту подання повідомлення справа набуває статусу судового провадження, однак втрачає чинність, якщо боржник відкликає заяву, минув передбачений строк (від 6 до 12 місяців), суд припиняє провадження або план реструктуризації набуває законної сили. Обов'язки боржника у процесі реструктуризації передбачають дотримання принципів сумлінного управління, що передбачає врахування інтересів усіх кредиторів; він не має права здійснювати дії, що суперечать меті реструктуризації, включаючи виплати або надання забезпечення вимогам, що підлягають зміні. Також боржник повинен негайно повідомляти суд про настання неплатоспроможності, серйозні зміни у процесі реструктуризації або втрату перспектив її успішної реалізації. Суд може припинити провадження у справі про реструктуризацію за власною ініціативою у разі відкриття справи про банкрутство, порушення боржником своїх обов'язків або виявлення обставин, що свідчать про відсутність реальних перспектив досягнення реструктуризаційних цілей. Якщо реструктуризація була раніше неуспішною, суд може припинити справу без права поновлення, якщо з моменту попередньої спроби не минуло трьох років. Рішення суду можуть бути оскаржені лише у випадках, визначених законом, зокрема шляхом подання негайної апеляційної скарги. Стабілізаційні заходи включають можливість оголошення мораторіїв, зокрема індивідуальних та зупинення виконавчих проваджень, а також судовий нагляд за реструктуризаційним процесом. Суд може винести постанову про стабілізацію лише за умови, що реструктуризаційний план є послідовним, має реалістичні шанси на успіх та відповідає інтересам кредиторів. Строк дії таких заходів, як правило, не перевищує трьох місяців, проте може бути продовжений у разі активного переговорного процесу або судового розгляду реструктуризаційного плану. План є основним документом у процедурі та може передбачати зміну боргових зобов'язань, конвертацію боргу в корпоративні права, зміну умов забезпечення кредиторів. Затвердження плану судом надає йому юридичну силу, навіть якщо частина кредиторів голосувала проти. Однак суд може відмовити в затвердженні плану, якщо він не є обґрунтованим, не відповідає реальній фінансовій ситуації боржника або прийнятий недобросовісно. Отже, після затвердження реструктуризаційного плану він набуває обов'язкової сили для всіх кредиторів, незалежно від їхньої позиції під час голосування. У разі порушення боржником зобов'язань за планом відстрочення або списання боргу може бути скасовано, що відновлює права кредиторів на стягнення [3].

Спеціаліст з реструктуризації є ключовою фігурою у судових процедурах відновлення платоспроможності боржника, його статус та порядок призначення врегульовано Розділом 3 Закону Німеччини. Суд призначає його у випадках, коли реструктуризація зачіпає права малих підприємств, передбачає заходи для більшості кредиторів або потребує судового нагляду. Обов'язковим є його призначення, якщо реалізація плану неможлива без примусового залучення певних

кредиторів. Спеціаліст здійснює контроль за виконанням реструктуризаційного плану, моніторинг фінансового стану боржника, організацію голосування кредиторів та контроль за фінансовими потоками підприємства. Він несе відповідальність за дотримання законності, підзвітний суду та може бути звільнений за наявності загроз ефективності процедури. Суд ураховує пропозиції боржника й кредиторів, а у разі узгодженої кандидатури від кредиторів, що контролюють понад 25% голосів, може відхилити її лише за обґрунтованих підстав. Спеціаліст із реструктуризації також аналізує законність реструктуризаційного плану, має право ініціювати перегляд судових розпоряджень та зобов'язаний діяти неупереджено. Боржник зобов'язаний надавати необхідну інформацію та забезпечувати доступ до бухгалтерських документів [3]. Спеціаліст із реструктуризації має право на винагороду відповідно до § 80 Закону Німеччини. У свою чергу, експерти зазначають, що ця винагорода визначається судом залежно від складності справи та його кваліфікації, але зазвичай є нижчою за ринкові ставки, особливо у великих реструктуризаціях. Через це на практиці у великих і складних справах із реструктуризації можуть застосовуватись особливі механізми винагороди (§ 83 Закону Німеччини), що передбачають можливість відхилення від стандартних ставок, зокрема вищі погодинні тарифи або розрахунок на основі вартості активів чи вимог у плані реструктуризації [3; 25].

Слід зауважити, що § 94–100 Закону Німеччини запроваджують механізм посередництва для врегулювання відносин між підприємством і його кредиторами з метою запобігання неплатоспроможності – **модерація санації в системі реструктуризації боргів боржника**. Так, модератор санації є незалежною особою, призначеною судом за заявою боржника, якщо останній має право на реструктуризацію та не перебуває в стані явної неплатоспроможності. У разі юридичних осіб або правоздатних товариств без особистої відповідальності учасників призначення також неможливе за умови очевидної надмірної заборгованості. При подачі заяви боржник додає інформацію про діяльність підприємства, фінансові труднощі, перелік кредиторів, активів та підтвердження платоспроможності. Призначення модератора санації здійснюється строком до трьох місяців із можливістю продовження ще на три місяці за згодою боржника та залучених кредиторів. Якщо протягом цього періоду подано заяву про підтвердження санаційної угоди, строк його діяльності продовжується до прийняття відповідного судового рішення. Призначення модератора не підлягає публічному розголосу. Основною функцією модератора є посередництво між боржником і кредиторами для пошуку рішень, що сприятимуть виходу з фінансової кризи. Боржник зобов'язаний надавати йому необхідну фінансову документацію та інформацію. Модератор щомісяця звітує перед судом, відображаючи причини фінансових труднощів, коло залучених осіб, предмет переговорів і їхній очікуваний розвиток. Виявлення неплатоспроможності або надмірної заборгованості боржника підлягає негайному повідомленню суду. Санаційна угода, укладена між боржником і кредиторами за участі третіх осіб, може бути підтверджена судом, якщо її концепція є обґрунтованою

та має реальні перспективи успіху, а модератор подає письмовий висновок щодо відповідності угоди цим критеріям. Модератор має право на винагороду, розмір якої визначається відповідно до обсягу виконаних завдань. У разі подання власної заяви або ініціативи суду, зокрема при виявленні неплатоспроможності боржника, модератор підлягає відстороненню, а суд може призначити іншого спеціаліста. Якщо боржник звертається до інструментів стабілізації та реструктуризації, модератор зберігає свій статус до завершення строку призначення, відсторонення або призначення представника з реструктуризації. Суд також має право перевести модератора санації на посаду представника з реструктуризації, якщо це сприятиме ефективному веденню процедури [3].

2.3. Бельгія

Основним законодавчим актом, що регулює процедури відновлення платоспроможності боржників у Бельгії є Господарський кодекс (*Code de droit économique*; далі у тексті – Кодекс Бельгії), зокрема Книга XX «Неплатоспроможність підприємств» (*Insolvabilité des entreprises*) [5]. Як зазначають дослідники, бельгійський законодавець намагався максимально розширити можливості боржника для реструктуризації бізнесу, водночас залишаючись у межах відповідності Директиві ЄС 2019/1023. Вже добре розвинена система реструктуризації в Бельгії тепер доповнена кількома додатковими процедурами з акцентом на конфіденційність [26].

Розділ II Книги XX Кодексу Бельгії регулює механізми раннього виявлення фінансових труднощів підприємств, діяльність палат для підприємств, що перебувають у скрутному становищі та процедуру медіації (ст. XX.21 – ст. XX.29/2) [5]. Глава 1 Розділу II Книги XX цього Кодексу визначає механізм раннього виявлення ознак фінансових труднощів підприємств із метою запобігання їхній неплатоспроможності та своєчасного реагування. Центральне місце в цьому процесі займає збір та аналіз фінансових даних, які можуть свідчити про необхідність негайного втручання. Відповідні відомості надходять до судових органів від прокуратури, податкових адміністрацій та інших державних установ, а їх обробка здійснюється в рамках спеціалізованого реєстру економічних показників. Доступ до таких даних мають компетентні органи, включаючи суддів, прокурорів та судові канцелярії, а також сам боржник, який може вимагати їхнього виправлення. Суд також уповноважений передавати інформацію державним і приватним установам, що спеціалізуються на підтримці підприємств у складному фінансовому становищі. Перелік відомостей, що використовуються для аналізу фінансового стану підприємств, включає: судові рішення про арешти активів; податкову та соціальну заборгованість; фінансові показники підприємства; зміни в чисельності персоналу; перенесення юридичної адреси. Соціальні та податкові органи щоквартально передають суду списки боржників. Суди також отримують відомості з рішень про припинення договорів комерційної оренди через несплату орендної плати та стягнення заборгованості. Особлива роль відведена аудиторам,

бухгалтерам та податковим консультантам, які в разі виявлення серйозних ознак неплатоспроможності повинні повідомити боржника, а за відсутності належних заходів – звернутися до суду. Для забезпечення ефективності моніторингу можуть бути визначені додаткові критерії та порядок передачі інформації до суду [5].

Глава 2 Розділу II Книги XX Кодексу Бельгії про палати підприємств у скрутному становищі регламентує процедури моніторингу та розгляду фінансових труднощів підприємств, що перебувають на межі неплатоспроможності. Палати мають право ініціювати офіційний розгляд справи підприємства або передавати на розгляд судді-доповідачу. Вони можуть викликати боржника для надання інформації про стан підприємства та можливі заходи з реструктуризації, а також залучати експертів для отримання незалежних оцінок. Розгляд відбувається в закритому режимі, а суддя-доповідач має право відвідувати підприємство боржника, який не з'являється на слухання. Судді-доповідачі складають звіт із висновками щодо фінансового стану боржника, який може бути переданий органам прокуратури або слугувати підставою для ініціювання банкрутства чи ліквідації. Доступ до інформації, зібраної в процесі розгляду, надається прокурору та самому боржнику, проте суд може обмежити розголошення певних відомостей для захисту професійної таємниці. Зібрані дані можуть передаватися державним і приватним установам, уповноваженим надавати допомогу підприємствам. Боржник також може самостійно звернутися до палати підприємств для ініціювання переговорів з кредиторами та укладання угоди про врегулювання заборгованості. Такі переговори проводяться в закритому режимі, а їхні результати оформлюються у виконавчому протоколі. За згодою державних органів можуть бути призупинені стягнення податкових та соціальних зобов'язань. Крім того, палата підприємств має право призначати спеціаліста з реорганізації для сприяння відновленню платоспроможності підприємства. Його функції визначаються палатою в дорадчому порядку, а звіти про посередництво залишаються конфіденційними. Вимоги спеціаліста мають привілейований статус у разі подальшого конкурсного провадження [5].

Ст. XX.30 – ст. XX.35 Кодексу Бельгії визначають тимчасові заходи, що можуть застосовуватися для збереження безперервності діяльності підприємства або захисту інтересів кредиторів. Голова суду має право призначати спеціалістів з реорганізації, якщо управління підприємством стає неможливим або виникають серйозні порушення, що загрожують його економічній діяльності. Обсяг та тривалість їхньої діяльності визначаються судовим рішенням. Відкриття процедури судової реорганізації не припиняє їхніх повноважень, а подальші рішення суду можуть змінювати або припиняти їхню діяльність. У разі підтверджених ознак банкрутства голова суду може тимчасово позбавити підприємство права розпоряджатися активами та призначити тимчасових адміністраторів із відповідним досвідом, які не мають права оголошувати банкрутство чи представляти підприємство в цих процедурах. Рішення про призначення адміністратора дійсне лише за умови подання заяви про банкрутство, ліквідацію або судову реорганізацію

протягом 21 дня. Якщо заходи не прийнято протягом чотирьох місяців, рішення автоматично втрачає чинність. Боржник позбавляється права на укладення угод та розпорядження активами без відома тимчасового адміністратора, а дії, вчинені всупереч ухвалі суду, можуть бути визнані недійсними. Спори щодо оплати послуг адміністратора розглядає суд, витрати можуть бути покриті за рахунок сторони, яка подала клопотання, або боржника. Судові рішення про тимчасові заходи підлягають публікації в «Бельгійському офіційному віснику» та не можуть бути оскаржені. Апеляція можлива лише протягом восьми днів із моменту публікації рішення [5].

У свою чергу, ст. XX.37 – XX.38 Кодексу Бельгії регулює укладання позасудових угод між боржником та кредиторами. Такі угоди можуть стосуватися всіх або частини активів підприємства та не мають обов'язкового характеру для третіх осіб. Боржник або інша сторона угоди можуть звернутися до суду для її затвердження, що надає угоді виконавчу силу. Суд може відмовити в затвердженні, якщо угода явно не забезпечує економічної життєздатності підприємства або порушує права третіх осіб. Публікація та розголошення таких угод не передбачені, а їхнє затвердження не може бути оскаржене [5].

Кодексом Бельгії також урегульовано процедуру судової реорганізації, що є правовим механізмом, спрямованим на відновлення платоспроможності боржника шляхом укладення угоди з кредиторами або реалізації колективного плану реструктуризації (ст. XX.64 – ст. XX.83/21). Вона здійснюється під наглядом суду та за участю судді-доповідача і, за необхідності, фахівця з реорганізації. Процедура передбачає досягнення домовленості між боржником та одним або кількома кредиторами для стабілізації фінансового стану підприємства. Судова інстанція затверджує таку угоду, надаючи їй юридичну силу. Якщо угоду не вдалося укласти, суд може встановити помірні строки погашення боргів для певних кредиторів. Витрати на юридичне оформлення мирної угоди мають пріоритетний статус у разі подальшого конкурсного провадження. Колективна угода застосовується до малих і середніх підприємств і має на меті узгодження між боржником і його кредиторами щодо плану реорганізації. Крім того, передбачено розробку плану реорганізації, що включає оцінку активів і пасивів підприємства, заходи з реструктуризації та відновлення фінансової стійкості, а також оцінку можливих наслідків для працівників. План має бути затверджений більшістю кредиторів та схвалений судом. Якщо боржник не виконує узгоджені умови або стає очевидним, що їх виконання неможливе, план може бути скасований за рішенням суду. План реорганізації має містити вичерпну інформацію, що дозволяє кредиторам ухвалити обґрунтоване рішення. Він включає ідентифікацію боржника, перелік активів і пасивів, перелік кредиторів, які підпадають під дію плану, та відповідні заходи щодо реструктуризації боргів, у тому числі можливе їх списання або конвертацію у капітал підприємства. Суд контролює відповідність плану законодавству та його здатність забезпечити фінансову стабільність боржника. Рішення щодо затвердження плану реорганізації ухвалюється судом після розгляду звіту

судді-доповідача та голосування кредиторів. План вважається схваленим, якщо його підтримує більшість кредиторів, які разом володіють не менше половини сукупного боргу. Суд перевіряє дотримання формальних вимог і може відмовити у затвердженні плану, якщо він суперечить публічному порядку або не забезпечує реальної перспективи відновлення платоспроможності боржника. Затверджений план реорганізації стає обов'язковим для всіх кредиторів, на яких поширюється процедура. Якщо для його реалізації необхідне рішення загальних зборів юридичної особи, а збори безпідставно блокують виконання плану, суд може зобов'язати підприємство ухвалити необхідні рішення. Виконання плану реорганізації не може бути призупинене через оспорювання кредиторських вимог, якщо вони не були заявлені вчасно. Повне виконання плану остаточно звільняє боржника від відповідних зобов'язань. Скасування плану реорганізації може бути ініційоване кредиторами або прокурором у разі невиконання його умов або визнання його виконання неможливим. Суд ухвалює рішення про скасування після заслуховування боржника. У разі банкрутства боржника план реорганізації автоматично втрачає юридичну силу, за винятком уже здійснених платежів та правочинів. За необхідності суд може щорічно вимагати звітування про виконання плану [5].

Кодексом Бельгії передбачено процедуру приватної судової реорганізації (ст. XX.83/22 – ст. XX.97/6), яка може бути ініційована боржником шляхом подання одностороннього клопотання до господарського суду, який, за умови доведення ймовірної неплатоспроможності, може призначити спеціаліста з реорганізації для сприяння переговорам щодо мирної угоди або розробки плану реорганізації. Процедура є конфіденційною, а матеріали, внесені до реєстру, доступні лише боржнику, залученим кредиторам, спеціалісту з реорганізації та суду. У разі змагального провадження за клопотанням кредитора чи власника капіталу суд також може призначити фахівця для реалізації реорганізаційних заходів, проте такі запити не можуть бути подані, якщо боржник уже звернувся до суду з самостійним клопотанням. Спеціаліст із реорганізації має право запитувати в боржника необхідну фінансову та бухгалтерську документацію, повідомляти кредиторів про свою діяльність та розпочинати переговори. Якщо необхідно, він може звернутися до суду з проханням про надання відстрочки кредиторам відповідно до чинних правових норм. Голова суду має дискреційні повноваження щодо встановлення строку такої відстрочки, яка не може перевищувати чотирьох місяців. Спеціаліст з реорганізації бере участь у переговорах щодо укладення мирної угоди або розробки плану реорганізації, забезпечуючи належне інформування всіх залучених сторін. За його клопотанням суд може призначити суддю-доповідача та встановити дату голосування щодо запропонованого плану. Боржник, тимчасовий адміністратор або фахівець із реорганізації повинні подати план до судового реєстру не пізніше ніж за двадцять днів до слухання, після чого кредитори та власники капіталу отримують відповідне повідомлення. Суд здійснює оцінку плану реорганізації, перевіряючи його відповідність вимогам законодавства та обґрунтова-

ність умов для кредиторів. Якщо план затверджено, він стає обов'язковим для всіх залучених сторін. У разі його невиконання кредитори або прокурор можуть звернутися до суду з вимогою про скасування плану. Скасування означає повернення боржника і кредиторів до правового статусу, що існував до початку реорганізації, за винятком платежів і операцій, які вже були здійснені. У випадках, коли суд визнає необхідність передачі підприємства або його активів під судовим контролем, ліквідатор отримує повноваження на організацію продажу. Продаж може здійснюватися за згодою сторін або через публічний аукціон, залежно від характеру активів. Умови передачі працівників підприємства регулюються колективною угодою, яка визначає права й обов'язки нового роботодавця щодо працевлаштованого персоналу. Судовий контроль також застосовується при підготовці до можливого банкрутства, якщо боржник звертається з відповідним запитом. Суд призначає потенційного ліквідатора, який оцінює можливість реалізації активів та забезпечення інтересів кредиторів. Якщо після завершення підготовчої процедури боржник не звертається із заявою про банкрутство, суд може діяти за власною ініціативою відповідно до чинного законодавства [5].

2.4 Польща

Польське законодавство передбачає дві основні судові процедури неплатоспроможності: банкрутство та реструктуризацію. Боржники також можуть використовувати механізми добровільної (позасудової) реструктуризації, щоб уникнути чи запобігти неплатоспроможності та банкрутству. Законом про реструктуризацію Польщі [6] врегульовано процедури реструктуризації, пов'язані з фінансовими труднощами та ризиком неплатоспроможності, а положеннями Закону про банкрутство Польщі [7] врегульовано ліквідаційну процедуру, пов'язану з неплатоспроможністю, тобто «банкрутство» (*upadłość*).

У польському законодавстві, що регулює процедури неплатоспроможності домінує принцип пріоритету реструктуризації. Крім того, Закон Польщі про банкрутство регулює тільки процедуру, яка має на меті ліквідацію активів боржника та розподіл виручених коштів між кредиторами, а всі процедури відновлення платоспроможності передбачені Законом про реструктуризацію. Відповідно до ст. 11 цього Закону підставами для відкриття процедури є прострочення виконання грошових зобов'язань понад три місяці, або грошові зобов'язання компанії перевищують вартість її активів, і цей стан триває більше 24 місяців. Суд може відмовити в задоволенні заяви про банкрутство, якщо немає ризику втрати боржником спроможності погасити належні йому грошові зобов'язання найближчим часом. Директор (особа, яка представляє юридичну особу) зобов'язаний подати заяву про банкрутство протягом 30 днів з дати, коли виникли підстави для оголошення банкрутства, тобто з моменту настання неплатоспроможності, зокрема визначеної за результатами перевірки ліквідності або балансу. Керівники та інші відповідальні особи не несуть відповідальності за неподання заяви про визнання боржника банкрутом під час виконавчого провадження або реалізації

майна боржника відповідно до положень Господарського процесуального кодексу, якщо обов'язок подати заяву про визнання банкрутства виник безпосередньо в процесі виконавчого провадження. Презюмується, що ця шкода дорівнює сумі неврегульованих зобов'язань, щодо яких кредитори не отримали задоволення в процедурі банкрутства.

Відповідно до ст. 9а Закону про банкрутство не можна оголосити банкрутство в період від відкриття реструктуризаційного провадження до його завершення або закриття. У такому випадку заява підлягає відхиленню. Згідно зі ст. 9b цього Закону у випадку подання заяви про оголошення банкрутства та реструктуризацію, в першу чергу розглядається реструктуризаційна заява. Водночас відповідно до ст. 11 Закону про реструктуризацію у разі подання заяви про реструктуризацію та заяви про банкрутство спочатку розглядається заява про реструктуризацію, за винятком випадків, коли відкладення банкрутства може зашкодити кредиторам. Суд зупиняє розгляд заяви про банкрутство до ухвалення остаточного рішення щодо заяви про реструктуризацію. З правила передбачено винятки: якщо зупинення розгляду заяви про оголошення банкрутства суперечить інтересам усіх кредиторів, суд може прийняти обидві заяви до спільного розгляду та вирішити відповідні питання в спільній ухвалі; якщо спільний розгляд заяв призведе до значної невинуватливої затримки у справі про банкрутства на шкоду для кредиторів, а підстави реструктуризації відомі суду з питань банкрутства, суд може розглянути заяву про оголошення банкрутства окремо, повідомивши про це суд, у провадженні якого знаходиться справа про реструктуризацію.

Відповідно до ст. 1–3 Закону про реструктуризацію, суб'єкт господарювання, який перебуває у стані загрози неплатоспроможності або вже є неплатоспроможним, має право ініціювати наступні процедури реструктуризації: провадження щодо затвердження угоди (*postępowanie o zatwierdzenie układu*, ст. 210–226h) – доступне для боржників, які можуть домовитися з кредиторами без участі суду; прискорена процедура затвердження угоди (*przyspieszone postępowanie układowe*, ст. 227–264) – після підготовки та затвердження списку дебіторської заборгованості у спрощений спосіб (спрощена процедура), що дозволяє швидко затвердити план реструктуризації за умови, що спірні вимоги не перевищують 15% від загальної суми вимог; організаційне провадження або стандартна процедура врегулювання (*postępowanie układowe*, ст. 265–282) – дозволяє укласти угоду, якщо сума відповідної спірної заборгованості, що дає право голосу за угодою, перевищує 15% суми дебіторської заборгованості; процедура санації (*postępowanie sanacyjne*, ст. 283–323) – найширший варіант реструктуризації, що пропонує захист від кредиторів і дозволяє реорганізувати бізнес під керівництвом призначеного судом адміністратора [6]. Спрощене реструктуризаційне провадження як антикризовий інструмент оцінюється як досить ефективний, особливо з огляду на захист боржника, що дозволяє йому здійснити реальну реструктуризацію [27].

Ключовою особливістю процедури реструктуризації згідно зі ст. 119 Закону є схвалення угоди більшістю кредиторів, та можливість подолання незгоди креди-

торів. Рішення зборів кредиторів про схвалення плану реструктуризації є прийнятним, якщо за нього проголосувала більшість кредиторів, які мають право голосу, яким у сукупності належить не менше двох третин від загальної суми вимог кредиторів з правом голосу. Якщо голосування проводиться в групах, план вважається схваленим, якщо в кожній групі за нього проголосувала більшість кредиторів із правом голосу з цієї групи, яким у сукупності належить не менше двох третин суми вимог кредиторів із правом голосу цієї групи. План реструктуризації буде затверджений судом навіть у випадку, якщо він не отримав необхідної більшості голосів в окремих групах кредиторів, за умови, що кредитори, яким належить у сукупності не менше двох третин загальної суми вимог кредиторів із правом голосу, проголосували за схвалення плану реструктуризації, а кредитори з групи або груп, які голосували проти схвалення плану реструктуризації, отримують задоволення своїх вимог за цим планом якщо не опиняться в гіршому становищі, ніж у випадку визнання боржника банкрутом [6].

Правовими наслідками відкриття провадження з превентивної реструктуризації стосовно зупинення індивідуальних заходів примусового стягнення (мораторіїв) є наступні: у процедурі затвердження угоди (*postępowanie o zatwierdzenie układu*) автоматичне зупинення виконавчих проваджень не передбачено, оскільки процедура є найменш формальною і проводиться переважно без участі суду; у прискореній (*przyspieszone postępowanie układowe*) і стандартній (*postępowanie układowe*) процедурах виконавчі провадження зупиняються за певними винятками щодо трудових і забезпечених вимог, які можуть продовжуватись або бути тимчасово зупинені на строк до трьох місяців, якщо це є необхідним для ведення господарської діяльності; у процедурі санації (*postępowanie sanacyjne*) всі виконавчі провадження зупиняються автоматично [6]. Польська модель транспонування рамок реструктуризації свідчить, що у різних типах реструктуризаційних процедур дотримуються відповідні рамки, встановлені Директивою ЄС 2019/1023, враховуючи різну інтенсивність та формальність процедур, забезпечення необхідних механізмів захисту для боржників і кредиторів.

До важливих аспектів процедур відновлення платоспроможності відносяться повноваження керівників боржників. Згідно з польським законодавством у процедурах банкрутства керівництво замінюється призначеним судом арбітражним керуючим, а під час реструктуризації, керівництво продовжує здійснювати повноваження за умови призначення судового наглядача (*nadzorca sądowy*) (ст. 38–59) у спрощеній та наглядовій процедурі. Під час санації повноваження можуть передаватися до призначеного судом адміністратора, якщо суд не ухвалює іншого рішення, коли, зокрема, може дозволити боржнику здійснювати управління всім або частиною підприємства в обсязі, що не перевищує обсяг звичайного управління [6].

Процедури реструктуризації та банкрутства взаємопов'язані через наслідки. Неподання заяви про банкрутство в установленій законом строк може мати наслідком цивільно-правову відповідальність особи, яка відповідно до закону або

установчих документів має право представляти юридичну особу, за шкоду, завдану несвочасним поданням заяви про банкрутство, а також солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства. Зазначені особи можуть бути звільнені від відповідальності за неподання заяви про банкрутство, якщо доведуть, що протягом встановленого законом строку було відкрито провадження у справі про реструктуризацію боржника або було затверджено план санації.

Польські дослідники досить ґрунтовно підходять до розробки моделей оцінювання політики реструктуризації та порятунку підприємств для ідентифікації сфер, що потребують удосконалення, зокрема зазначають про критерії, констатують відсутність детальних даних щодо ефективності реструктуризаційних проваджень, що унеможливує належне оцінювання політики реструктуризації та порятунку підприємств [28].

2.5 Чехія

У Чеській Республіці існують наступні судові процедури, спрямовані на вирішення проблем неплатоспроможності: превентивна реструктуризація (*preventivní restrukturalizace*), провадження у справі про банкрутство (*insolvenční řízení*), конкурсне управління (*nucená správa*), ліквідація (*likvidace*). Ці процедури застосовуються до суб'єктів підприємницької діяльності, причому для фінансових установ передбачені особливості режиму неплатоспроможності окремими законами. Превентивна реструктуризація регулюється Законом про превентивну реструктуризацію [8] (далі – Закон). Закон прямо зазначає, що містить положення Директиви Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 2019/1023 від 20 червня 2019 року та розвиває положення Регламенту (ЄС) 2015/848 Європейського Парламенту та Ради від 20 травня 2015 року. Для забезпечення своєчасного інформування про ризики фінансових труднощів та можливого банкрутства, згідно з § 117–118 Закону Міністерство юстиції зобов'язане: публікувати у відкритому доступі основну інформацію щодо процедур превентивної реструктуризації та доступних інструментів раннього попередження; розробляти й оприлюднювати методичні рекомендації щодо підготовки проектів санації та планів реструктуризації, спеціально адаптовані для потреб мікро-, малих та середніх підприємств; забезпечувати віддалений доступ до цих матеріалів.

Процедура превентивної реструктуризації згідно з § 4–5 Закону доступна, якщо: суб'єкт підприємництва добросовісно переконаний про можливість збереження чи відновлення життєздатності бізнесу завдяки впровадженню відповідних заходів; відсутній стан неплатоспроможності (боржник спроможний виконувати поточні зобов'язання); фінансовий аналіз свідчить про наявність серйозних труднощів, які без належного втручання призведуть до банкрутства. Фінансові труднощі визначаються як серйозні, якщо в результаті господарської діяльності суб'єкта не отримується дохід, достатній для покриття грошових боргів, що виникли протягом останнього року. Також ініціювання або продовження превентивної реструктуризації боржником може бути кваліфіковано як недобросовісне

за таких умов: ініціюється процедура за відсутності законних підстав, свідомо надано недостовірну інформацію, порушено попередні домовленості, укладено угоди, якими надано необґрунтовані переваги окремим кредиторам в обмін на певне голосування щодо плану реструктуризації, наявне зловживання мораторієм для завдання шкоди кредиторам, відсутня належна співпраця з керуючим реструктуризацією, групи зацікавлених сторін формуються з метою несправедливого обмеження прав окремих кредиторів, наявне істотне відхилення від плану без обґрунтованих причин, наявна судимість за умисний злочин, пов'язаний з підприємницькою діяльністю [8].

Згідно з § 8–28 Закону процес реструктуризації починається з розробки проекту плану, який слугує основою для початку переговорів із кредиторами та має включати попередню оцінку стану бізнесу, причини та тяжкість фінансового становища, фінансову інформацію, окреслення основних заходів реструктуризації, визначення сторін, яких торкнеться реструктуризація, попередній бізнес-план, що складе основу плану. Сам план реструктуризації, який складає боржник, є юридично обов'язковим документом, що містить обов'язкові положення (§ 14) та після схвалення кредиторами та підтвердження судом визначає точні правові наслідки реструктуризації для всіх постраждалих сторін. Закон визначає критерії справедливого плану щодо кожної групи незабезпечених та забезпечених постраждалих сторін. Прийняття плану здійснюється відповідно до положень § 29–38 Закону. Специфічним для Чехії є спосіб транспонування рамок реструктуризації, зокрема, щодо правила розрахунку голосів постраждалих сторін: 1 голос на одну чеську крону. Для прийняття плану реструктуризації необхідно три чверті голосів у кожній групі зацікавлених сторін. Замість голосування можливе укладення та нотаріальне затвердження угоди між підприємцем та більшістю зацікавлених сторін. Боржник має право відкликати неприйнятий план до його затвердження, запропонувавши новий для голосування [8].

Управління реструктуризацією передбачає участь суду, залучення керуючого реструктуризацією, можливість затвердження судом плану за відсутності згоди всіх сторін. Зокрема в § 99 Закону детально визначено порядок затвердження плану реструктуризації, неприйнятого зацікавленими сторонами, що є транспонуванням «міжкласового придушення» (*cross-class cram-down*), встановлено обмеження для його застосування, зокрема, якщо не забезпечується рівне ставлення до всіх вимог у групах та план несправедливий щодо групи, яка голосувала проти його прийняття. Як зазначають чеські дослідники, Директива ЄС надає національним законодавцям широкі рамки для визначення ролі суду в процесі превентивної реструктуризації. Водночас чеський законодавець замість створення легкого, гнучкого процесу пропонує надмірно формалізовані процедури з розширеною роллю суду, чим можуть нівелюватися переваги превентивної реструктуризації як альтернативи формальним процедурам банкрутства [29].

Також слід відзначити прийняття рамок щодо мораторіїв (§ 73–87 Закону). Боржник може подати клопотання про загальний мораторій до суду від початку

процедури превентивної реструктуризації до затвердження плану. Якщо суд оголошує мораторій, рішення публікується в реєстрі реструктуризації протягом 2 годин та набирає чинності з цього моменту. Під час дії мораторію може бути призначений адміністратор, визначається коло осіб, на яких поширюється мораторій та встановлюється дата початку його дії та строки. Максимальна тривалість усіх мораторіїв щодо будь-якого кредитора становить 12 місяців, а для кредиторів, що переїхали до Чехії з іншої країни протягом останніх 3 місяців та становлять основний інтерес боржника, – 4 місяці. Під час дії загального мораторію зупиняється перебіг процесуальних строків, забороняється порушувати провадження у справі про банкрутство боржника за заявою кредитора, забороняється видавати, ініціювати або виконувати рішення чи виконавчі дії, що впливають на майно боржника.

За чеським законодавством принциповим є взаємозв'язок режимів превентивної реструктуризації та банкрутства. Насамперед, діє пріоритетність реструктуризаційних процедур над конкурсними, що підтверджується положеннями про зупинення обов'язку подання заяви про банкрутство на період дії загального мораторію в межах превентивної реструктуризації (§ 97 Закону про неспроможність) [9]. Це положення має практичне значення, надаючи можливість боржнику спрямувати зусилля на розробку та реалізацію плану реструктуризації. Також важливим аспектом є механізм звільнення від відповідальності керівників за невиконання зобов'язання щодо своєчасного подання заяви про банкрутство. За загальним правилом юридична особа або фізична особа-підприємець зобов'язані звернутися до суду без невинуватої затримки після того, як їм стає відомо про стан неплатоспроможності (§ 98). Ухилення від цього обов'язку тягне за собою відповідальність перед кредиторами, однак під час проведення процедури превентивної реструктуризації відповідальність не настає, що слугує додатковим стимулом для ранньої реструктуризації [9].

У свою чергу, визначення стану як неплатоспроможності є ключовим для вибору правових інструментів. Згідно з § 3–4 Закону про неплатоспроможність суб'єкт визнається неплатоспроможним за наявності кількох кредиторів, прострочення зобов'язань понад 30 днів та об'єктивної неспроможності їх виконувати. Законодавство передбачає презумпцію неплатоспроможності, якщо боржник припинив платежі за значною частиною зобов'язань, не виконує їх більше 3 місяців, неможливо задовольнити вимоги через виконавче провадження або не надано суду необхідну інформацію. Для суб'єктів, які ведуть бухгалтерський облік встановлено додатковий кількісний критерій – співвідношення між строковими зобов'язаннями та наявними коштами. Для юридичних осіб та підприємців також застосовується критерій надмірної заборгованості, коли борги перевищують вартість активів [9]. Відповідна регламентація дозволяє чітко розмежувати застосування превентивної реструктуризації, яка використовується при загрозі неплатоспроможності чи тимчасових фінансових труднощах, та банкрутства, що ініціюється при фактичній неплатоспроможності, забезпечує послідовність правових

режимів, орієнтованих на раннє виявлення фінансових проблем та збереження життєздатного бізнесу.

ВИСНОВКИ

Національні моделі рамок превентивної реструктуризації в досліджуваних країнах ЄС свідчать про підтримання пріоритету збереження життєздатного бізнесу, диференційований та досить гнучкий підхід до процедур залежно від ступеня фінансових труднощів, наявність механізмів раннього попередження, збереження контролю боржника над бізнесом під час реструктуризації, можливість міжкласового примусового схвалення плану реструктуризації, гнучку систему оголошення мораторіїв, зупинення обов'язку подання заяви про банкрутство на період реструктуризації, судовий контроль за затвердженням планів реструктуризації, забезпечення інформаційної доступності про реструктуризаційні процедури та інструменти. Водночас кожна країна має свої національні особливості правового регулювання, що проявляється в різному ступені судового втручання, інституціоналізації механізмів раннього попередження, змісті та формалізації процедур, їх конфіденційності.

Законодавство Франції спрямоване на раннє виявлення й уникнення неплатоспроможності підприємств шляхом використання ряду інструментів та процедур, які чітко формалізовані. Особливістю французької моделі є наявність превентивного моніторингу фінансового стану підприємств, можливість добровільного вступу до груп із превентивного моніторингу. Виявлення ознак фінансових труднощів може ініціюватись і цими групами, і головою комерційного суду. Суд може отримувати інформацію від аудиторів, органів соціального захисту, банків та інших компетентних органів. Механізм функціонує з високим ступенем інституціоналізації, а залученість суду є досить високою в усіх процедурах неплатоспроможності. У Франції розвинені диференційовані позасудові та судові процедури реструктуризації. У процедурах примирення та на початкових етапах судового оздоровлення боржник зберігає контроль над активами та управлінням, а мораторії оголошуються залежно від процедури. Позасудові добровільні процедури передбачають залучення незалежних посередників та державної підтримки для реструктуризації незначних боргових зобов'язань без ознак неплатоспроможності, що здійснюється без судового втручання, водночас виключено оголошення загальних мораторіїв. Судові процедури неплатоспроможності охоплюють прискорену процедуру захисту, процедуру захисту, судову реорганізацію (при неплатоспроможності) та судову ліквідацію. Процедурі судового оздоровлення для бізнесу, що має потенціал для подальшого функціонування, передує період спостереження, протягом якого суд аналізує фінансовий стан боржника та ухвалює рішення щодо доцільності застосування судового оздоровлення чи необхідності ліквідації.

Законодавство Німеччини передбачає інструменти раннього попередження, зокрема обов'язок керівників підприємств виявляти фінансові труднощі на ранніх

стадіях, а також диференційований підхід до процедур неплатоспроможності, залежно від ступеня фінансової кризи боржника, що зумовлює гнучкість інструментів реструктуризації. Ступінь превентивного моніторингу з боку державних органів менший, ніж у Франції. Механізм «модерації санації» використовується без явної загрози неплатоспроможності. Для випадків загрози неплатоспроможності боржникам надано можливість самостійно обрати різні інструменти превентивної реструктуризації, зокрема: проведення судового голосування за планом реструктуризації, попередня судова перевірка, судовий наказ про обмеження заходів індивідуального стягнення, судові затвердження плану реструктуризації. Процедура схвалення плану реструктуризації передбачає судовий контроль, можливість міжкласового придушення за умови, що кредитори не отримають менше задоволення вимог, ніж при банкрутстві, прозорість схвалення реструктуризаційного плану та контроль за його виконанням. Стабілізаційні механізми (мораторій) за заявою боржника суд оголошує за умови послідовного плану, реальних шансів на відновлення, відповідності інтересам кредиторів. При посиленні кризових явищ до настання фактичної неплатоспроможності боржник має можливість скористатися захисним періодом для підготовки плану банкрутства, а у випадку фактичної неплатоспроможності або надмірної заборгованості при збереженні потенціалу відновлення застосовується процедура самоуправління, а при повній неплатоспроможності – провадження у справі про банкрутство. При реструктуризації боржник зберігає контроль над активами та повсякденним функціонуванням бізнесу.

У Бельгії наявна система раннього попередження (попередні заходи), моніторингу та підтримки підприємств, які зазнають фінансових труднощів, зокрема автоматизований аналіз економічних даних, що надходять до судових органів. Збір та аналіз економічних показників здійснюється у співпраці з різними установами (податкові адміністрації, органи соціального забезпечення та аудиторські структури), що дозволяє завчасно виявляти кризові фінансові явища та вживати відповідних заходів. Попередні заходи передбачають можливість залучення фахівців з реструктуризації та посередників, самостійне звернення боржника до палати підприємств у скруті для ініціювання переговорів із кредиторами; укладання та схвалення судом угоди з одним або декількома конкретними кредиторами що призводить до (обмеженого) захисту від банкрутства. Важливою особливістю є конфіденційність цих процедур. Процедури реорганізації поділяються на публічні та приватні судові процедури. Публічна судова реорганізація є прозорою й може здійснюватися через мирову угоду з окремими кредиторами або через колективний договір, що передбачає голосування кредиторів за планом реорганізації. Приватна судова реорганізація забезпечує конфіденційність процесу, не передбачає публічний доступ до інформації та автоматичний мораторій, але передбачено призначення фахівця з реструктуризації. У період судової реорганізації боржник зазвичай зберігає контроль, проте у випадку виявлення серйозних фінансових або управлінських порушень суд може призначити тимчасового адмі-

ністратора для нагляду або заміни органів управління. При судовій реорганізації діє автоматичний мораторій, в угодах про призупинення можливості автоматичного мораторію обмежені.

Польське законодавство підтримує пріоритет реструктуризації у процедурах неплатоспроможності, спрямований на збереження життєздатності бізнесу та фінансове оздоровлення боржників, передбачає механізм пріоритетного розгляду заяв про реструктуризацію перед заявами про банкрутство. Винятки складають випадки, коли зволікання з банкрутством може завдати шкоди кредиторам. Для Польщі характерна система реструктуризаційних процедур залежно від ступеня загрози неплатоспроможності: угода боржника з кредиторами без судового втручання; прискорене (спрошене) провадження затвердження плану реструктуризації, стандартне провадження; судова санація. Механізм подолання незгоди окремих груп кредиторів з планом реструктуризації передбачений. Оголошення загальних та індивідуальних мораторіїв під час реструктуризації можливе, водночас у різних видах процедур вони застосовуються по-різному. Відповідальність керівників боржників за неподання заяви про банкрутство в установлений законом строк відіграє важливу роль, стимулюючи до раннього виявлення та попередження неплатоспроможності. Водночас звільнення від відповідальності можливе у випадку, якщо протягом установленого строку була ініційована реструктуризація провадження або затверджений план санації. У процесі реструктуризації керівник зберігає свої повноваження залежно від обраної процедури, зокрема із можливим призначенням судового наглядача в спрощеній та наглядовій процедурі та передачі функцій судовому адміністратору при санації, якщо це необхідно для ефективної реалізації плану. Польська модель передбачає судове втручання та помірний, дійсно необхідний судовий контроль. Водночас польська система фокусується більше на реактивних, ніж на превентивних інструментах. Механізми раннього виявлення менш інституціоналізовані, ніж у Франції чи Бельгії.

Чеське законодавство забезпечує баланс між превентивною реструктуризацією та процедурами банкрутства, орієнтоване на раннє виявлення фінансових труднощів і запобігання банкрутству, правові гарантії для бізнесу своєчасно реагувати на кризові ситуації. Зокрема, Міністерство юстиції забезпечує публікацію методичних рекомендацій, що спрощує доступ до відповідної інформації для ММСП. План реструктуризації як центральний елемент механізму фінансового оздоровлення детально регламентований, встановлено критерії для оцінки справедливості плану щодо зацікавлених сторін, здійснюється моніторинг дотримання принципу справедливого розподілу економічних вигод, що сприяє балансу їх інтересів. Безпосередньо процедура реструктуризації є уніфікованою, але наявність альтернативного варіанту укладення угоди між боржником та більшістю кредиторів свідчить про гнучкість реструктуризації. Роль суду в процесі реструктуризації є суттєвою та формалізованою. Суд контролює виконання плану реструктуризації, доступний механізм «cross-class cram-down», оголошує загальний мораторій за клопотанням боржника, на час якого обов'язок подання заяви про

банкрутство зупиняється. Участь у процедурі реструктуризації є підставою для звільнення керівника від відповідальності за шкоду кредиторам, яка має чіткий порядок визначення.

Досвід імплементації рамок превентивної реструктуризації в досить відмінних правових системах має важливе значення для України в контексті запозичення успішного досвіду її правового регулювання в європейських країнах, адаптації законодавства України до права ЄС як складової європейської інтеграції нашої країни, а також удосконалення українського законодавства в сфері правового регулювання відновлення платоспроможності з урахуванням національних економічних і правових реалій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Directive (EU) 2019/1023 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on preventive restructuring frameworks, on discharge of debt and disqualifications, and on measures to increase the efficiency of procedures concerning restructuring, insolvency and discharge of debt, and amending Directive (EU) 2017/1132 (Directive on restructuring and insolvency). Official Journal of the European Union. 26.6.2019. L 172/18. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32019L1023> (дата звернення: 12.03.2025).
- [2] Code de commerce. Version en vigueur au 06 mars 2025. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000005634379/2025-03-11/ (дата звернення: 12.03.2025).
- [3] Gesetz über den Stabilisierungs- und Restrukturierungsrahmen für Unternehmen (Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz – StaRUG). Ausfertigungsdatum: 22.12.2020. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/starug/BJNR325610020.html> (дата звернення: 12.03.2025).
- [4] Insolvenzordnung. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/inso/> (дата звернення: 12.03.2025).
- [5] Code de droit économique. 28 Fevrier 2013. URL: <https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/loi/2013/02/28/2013A11134/justel#LNK0805> (дата звернення: 12.03.2025).
- [6] Prawo restrukturyzacyjne : Dz.U.2024.1428 t.j. Ustawa z dnia 15 maja 2015 r. URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/prawo-restrukturyzacyjne-18208902> (дата звернення: 12.03.2025).
- [7] Prawo upadłościowe : Dz.U.2024.0.794 t.j., Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. URL: <https://lexlege.pl/prawo-upadlosciowe-poprzedni-tytul-prawo-upadlosciowe-i-naprawcze> (дата звернення: 12.03.2025).
- [8] Zákon o preventivní restrukturalizaci : Zákon č. № 284/2023 Sb. 22.09.2023. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-284> (дата звернення: 12.03.2025).
- [9] Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Zákon č. № 182/2006 Sb. 09.05.2006. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-182> (дата звернення: 12.03.2025).
- [10] Вільчик Т. Б. Інститут банкрутства в Україні та Німеччині. *Форум права*. 2023. № 1. С. 6–19. URL: http://forumprava.pp.ua/files/006-019-2023-1-FP-Vilchuk_3.pdf (дата звернення: 12.03.2025).
- [11] Поляков Р. Б. Інститут банкрутства (неспроможності) в Україні та Німеччині: порівняльно-правове дослідження : дис. ... д-ра філософ. : 081 / Запоріж. нац. ун-т.

- Запоріжжя, 2022. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/PhD/2022/polyakov_dis.pdf (дата звернення: 12.03.2025).
- [12] Поляков Р. Б. Порівняльно-правова характеристика досудової санації за правом України та Німеччини. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2022. № 3 (77). С. 23–40. URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/3_2022/3.pdf (дата звернення: 12.03.2025).
- [13] Легенько В. Ю. Сучасна система банкрутства в Республіці Польща. *Актуальні питання та перспективи проведення наукових досліджень* : матеріали Міжнар. наук. конф. (м. Любляна, 6 листоп. 2020 р.). Любляна, 2020. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/liga/article/view/6268/6212> (дата звернення: 12.03.2025).
- [14] Хоцяновська Н. Правове регулювання банкрутства за законодавством Республіки Польща: порівняльно-правовий аспект. *Наукові праці Київського авіаційного інституту. Серія: Юридичний журнал «Повітряне і космічне право»*. 2023. № 3 (68). С. 195–200. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.68.17992> (дата звернення: 12.03.2025).
- [15] Булижин І. В. Особливі правові механізми процедур банкрутства у країнах Європейського Союзу. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2018. URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2018/03/Bulyzhyn.pdf> (дата звернення: 12.03.2025).
- [16] Колос Ю. В. Банкрутство фізичних осіб: досвід держав Європейського Союзу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 4. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2024/59.pdf
- [17] Поединок В., Коваленко І. Відповідальність директорів у процедурах неспроможності (банкрутства) за законодавством ЄС та окремих держав-членів ЄС. *Economics and Law*. 2024. № 60 (1). С. 48–60. DOI: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2021.01.048>
- [18] Stanghellini L., Mokal R., Paulus C., Tirado I. Best Practices in European Restructuring Contractualised Distress Resolution in the Shadow of the Law. 2018. 302 p. URL: <http://www.codire.eu/wp-content/uploads/2018/11/Stanghellini-Mokal-Paulus-Tirado-Best-practices-in-European-restructuring.-Contractualised-distress-resolution-in-the-shadow-of-the-law-2018-1.pdf>
- [19] Ghio E., Omar P. J., Gant J. L. L. Corporate Recovery in an Integrated Europe: Lessons from the EU and the UK. Edward Elgar Publishing, 2023. 384 p. <https://doi.org/10.4337/9781800887862>
- [20] Implementation of the EU Preventive Restructuring Directive / ed. by Leiden Law School. Leiden : Leiden University, 2023. 290 p. URL: <https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/rechtsgeleerdheid/blrn/blrn-1-implementation-of-the-eu-preventive-restructuring-directive-part-1.pdf>
- [21] Радзивілюк В. В. Примирювальні процедури за комерційним кодексом Франції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 210–213. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2024/47.pdf (дата звернення: 12.03.2025).
- [22] Successful restructuring of the Pierre & Vacances – Center Parcs Group. Sycomore : web-site. URL: <https://www.sycomore-cf.com/sycomore-corporate-finance-pierrevacances/> (дата звернення: 12.03.2025).
- [23] Pierre & Vacances-Center Parcs: Full Year 2022/2023 Results. Businesswire : web-site. URL: <https://www.businesswire.com/news/home/20231130365066/en/Pierre-Vacances-Center-Parcs-Full-Year-20222023-Results> (дата звернення: 12.03.2025).
- [24] Domenget Morin C., Julia L. Restructuring mechanisms in France and recent developments. 24 March 2023. GRR : web-site. URL: <https://globalrestructuringreview.com/>

- review/europe-middle-east-and-africa-restructuring-review/2023/article/restructuring-mechanisms-in-france-and-recent-developments (дата звернення: 12.03.2025).
- [25] Schümann-Kleber K., Hölzle G., Holzmann M. StaRUG Zusammenfassung von Experten. GÖRG : web-site. URL: <https://starug-blog.de/artikel/zusammenfassung-starug/> (дата звернення: 12.03.2025).
- [26] Vanmeenen M., Taşman D. Special Issue Preventive Restructuring 14. Cannot See the Forest for the Trees: The Belgian Transposition of the Preventive Restructuring Directive 2019/1023. *Hero 2024 / W 003*. 17 januari 2024. HERO : web-site. URL: <https://www.online-hero.nl/art/4757/special-issue-preventive-restructuring-14-cannot-see-the-forest-for-the-trees-the-belgian-transposition-of-the-preventive-restructuring-directive-2019-1023> (дата звернення: 12.03.2025).
- [27] Kostecka-Jurczyk D., Marak K. Ochrona niewypłacalnego przedsiębiorcy – uwagi na tle uproszczonego postępowania restrukturyzacyjnego. *Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny*. 2023. No. 12. P. 56–72. <http://dx.doi.org/10.7172/2299-5749.IKAR.5.12.4> (дата звернення: 12.03.2025).
- [28] Morawska, S., Banasik, P., & Pustułka-Wiater, K. (2024). Polityka restrukturyzacji i ratowania przedsiębiorstw – sukces czy porażka? Przykład Polski. *Kwartalnik Nauk O Przedsiębiorstwie*. No. 74(4). P. 47–61. URL: <https://econjournals.sgh.waw.pl/KNoP/article/view/4757/4803> (дата звернення: 12.03.2025).
- [29] Pondikasová T., Zemandlová A. Role soudu v procesu preventivní restrukturalizace. *COFOLA 2023 část 3: Sborník příspěvků mladých právníků, doktorandů a právních vědců*. Brno : Masarykova univerzita, 2023. P. 63–74.

REFERENCES

- [1] Directive (EU) 2019/1023 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on preventive restructuring frameworks, on discharge of debt and disqualifications, and on measures to increase the efficiency of procedures concerning restructuring, insolvency and discharge of debt, and amending Directive (EU) 2017/1132 (Directive on restructuring and insolvency). (2019, June 26). Official Journal of the European Union, L 172/18. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32019L1023>
- [2] Code de commerce. (2025, March 6). Legifrance. Retrieved from https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000005634379/2025-03-11/
- [3] Gesetz über den Stabilisierungs- und Restrukturierungsrahmen für Unternehmen (Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz – StaRUG). (2020, December 22). Gesetze im Internet. Retrieved from <https://www.gesetze-im-internet.de/starug/BJNR325610020.html>
- [4] Insolvenzordnung. (n.d.). Gesetze im Internet. Retrieved from <https://www.gesetze-im-internet.de/inso/>
- [5] Code de droit économique. (2013, February 28). eJustice Belgium. Retrieved from <https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/loi/2013/02/28/2013A11134/justel#LNK0805>
- [6] Prawo restrukturyzacyjne, Dz.U.2024.1428 t.j., Ustawa z dnia 15 maja 2015 r. (2024). SIP LEX. Retrieved from <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/prawo-restrukturyzacyjne-18208902>
- [7] Prawo upadłościowe, Dz.U.2024.0.794 t.j., Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. (2024). LexLegis. Retrieved from <https://lexlegis.pl/prawo-upadlosciowe-poprzedni-tytul-prawo-upadlosciowe-i-naprawcze>

- [8] Zákony o preventivní restrukturalizaci: Zákony č. 284/2023 Sb. (2023, September 22). Zákony pro lidi. Retrieved from <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-284>
- [9] Zákony o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) № 182/2006 Sb. (2006, May 9). Zákony pro lidi. Retrieved from <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-182>
- [10] Vilchyk, T. B. (2023). The institution of bankruptcy in Ukraine and Germany. *Forum prava*, 1, 6–19. Retrieved from http://forumprava.pp.ua/files/006-019-2023-1-FP-Vilchyk_3.pdf
- [11] Poliakov, R. B. (2022). The institution of bankruptcy (insolvency) in Ukraine and Germany: a comparative legal study (PhD dissertation, Zaporizhzhia National University). Retrieved from http://phd.znu.edu.ua/page/PhD/2022/polyakov_dis.pdf
- [12] Poliakov, R. B. (2022). Comparative legal characteristics of pre-trial rehabilitation under the law of Ukraine and Germany. *State and regions. Series: Law*, 3(77), 23–40. Retrieved from http://law.stateandregions.zp.ua/archive/3_2022/3.pdf
- [13] Lehenko, V. Y. (2020). The modern bankruptcy system in the Republic of Poland. Current issues and prospects for scientific research: materials of the international scientific conference (Ljubljana, November 6, 2020). Retrieved from <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/liga/article/view/6268/6212>.
- [14] Khotsianovska, N. (2023). Legal regulation of bankruptcy under the legislation of the Republic of Poland: A comparative legal aspect. *Scientific Works of the Kyiv Aviation Institute. Series: Legal Journal «Air and Space Law»*, (3), 195–200. <https://doi.org/10.18372/2307-9061.68.17992>
- [15] Bulyzhyn, I. V. (2018). Special legal mechanisms of bankruptcy procedures in the European Union countries. *Scientific Notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2018/03/Bulyzhyn.pdf>
- [16] Kolos, Y. V. (2024). Personal bankruptcy: Experience of European Union countries. *Legal Scientific Electronic Journal*, 4. Retrieved from http://www.lsej.org.ua/4_2024/59.pdf
- [17] Poyedynok, V., & Kovalenko, I. (2024). Directors' liability in insolvency (bankruptcy) procedures under EU law and the legislation of certain EU member states. *Economics and Law*, 60(1), 48–60. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2021.01.048>
- [18] Stanghellini, L., Mokal, R., Paulus, C., & Tirado, I. (2018). Best practices in European restructuring: Contractualised distress resolution in the shadow of the law. Retrieved from <http://www.codire.eu/wp-content/uploads/2018/11/Stanghellini-Mokal-Paulus-Tirado-Best-practices-in-European-restructuring.-Contractualised-distress-resolution-in-the-shadow-of-the-law-2018-1.pdf>
- [19] Ghio, E., Omar, P. J., & Gant, J. L. L. (2023). Corporate recovery in an integrated Europe: Lessons from the EU and the UK. *Edward Elgar Publishing*. <https://doi.org/10.4337/9781800887862>
- [20] Leiden Law School (Ed.). (2023). Implementation of the EU Preventive Restructuring Directive. Leiden University. Retrieved from <https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/rechtsgeleerdheid/blrn/blrn-1-implementation-of-the-eu-preventive-restructuring-directive-part-1.pdf>
- [21] Radzyviliuk, V. V. (2024). Conciliation procedures under the French Commercial Code. *Legal Scientific Electronic Journal*, (1), 210–213. Retrieved from http://www.lsej.org.ua/1_2024/47.pdf
- [22] Sycamore Corporate Finance. (n.d.). Successful restructuring of the Pierre & Vacances – Center Parcs Group. Retrieved from <https://www.sycamore-cf.com/sycamore-corporate-finance-pierrevacances/>

- [23] Businesswire. (2023, November 30). Pierre & Vacances-Center Parcs: Full Year 2022/2023 Results. Retrieved from <https://www.businesswire.com/news/home/20231130365066/en/Pierre-Vacances-Center-Parcs-Full-Year-20222023-Results>
- [24] Domenget Morin, C., & Julia, L. (2023, March 24). Restructuring mechanisms in France and recent developments. *Global Restructuring Review*. Retrieved from <https://globalrestructuringreview.com/review/europe-middle-east-and-africa-restructuring-review/2023/article/restructuring-mechanisms-in-france-and-recent-developments>
- [25] Schümann-Kleber, K., Hölzle, G., & Holzmann, M. (n.d.). StaRUG Zusammenfassung von Experten. GÖRG. Retrieved from <https://starug-blog.de/artikel/zusammenfassung-starug/>
- [26] Vanmeenen, M., & Taşman, D. (2024). Cannot see the forest for the trees: The Belgian transposition of the Preventive Restructuring Directive 2019/1023. HERO, (W 003). Retrieved from <https://www.online-hero.nl/art/4757/special-issue-preventive-restructuring-14-cannot-see-the-forest-for-the-trees-the-belgian-transposition-of-the-preventive-restructuring-directive-2019-1023>
- [27] Kostecka-Jurczyk, D., & Marak, K. (2023). Ochrona niewypłacalnego przedsiębiorcy – uwagi na tle uproszczonego postępowania restrukturyzacyjnego. *Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny*, (12), 56–72. <http://dx.doi.org/10.7172/2299-5749.IKAR.5.12.4>
- [28] Morawska, S., Banasik, P., & Pustułka-Wiater, K. (2024). Polityka restrukturyzacji i ratowania przedsiębiorstw – sukces czy porażka? Przykład Polski. *Kwartalnik Nauk O Przedsiębiorstwie*, 74(4), 47–61. Retrieved from <https://econjournals.sgh.waw.pl/KNoP/article/view/4757/4803>
- [29] Pondikasová, T., & Zemandlová, A. (2023). Role soudu v procesu preventivní restrukturalizace. COFOLA 2023 část 3: Sborník příspěvků mladých právníků, doktorandů a právních vědců, 63–74. Brno: Masarykova univerzita.

Олег Васильович Синегубов

Доктор юридичних наук, доцент

Голова Харківської обласної військової адміністрації

61002, вул. Сумська, 64, Харків, Україна

ORCID: orcid.org/0000-0001-6362-3115

Oleg V. Sinegubov

Doctor of Law, Associate Professor

Head of Kharkiv Regional Military Administration

61002, 64, Sumskaya St., Kharkiv, Ukraine

Рекомендоване цитування: Синегубов О. В. Огляд моделей правового регулювання відновлення платоспроможності в країнах ЄС. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2025. Том 32. № 1. С. 86–116.

Suggested Citation: Sinegubov, O. V. (2025). An Overview of Legal Regulation Models for Solvency Recovery in the EU Countries. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 32(1), 86–116.

Стаття надійшла / Submitted: 14/02/2025

Доопрацьовано / Revised: 14/03/2025

Схвалено до друку / Accepted: 25/03/2025